

“Bir memleketin yükselmesi ev ve aile muhabbetine bağlıdır.”

C. Dickens

e-Bülten-3

Yerel Hedef-1: Okul Başarısını Arttırma
Osmaniye Özel Eğitim Meslek Okulu

BU SAYIDA:

- Gelişim Süreci ve Okul Başarısı Arasındaki İlişki
- Öğrenme Stili ve Okul Başarısı Arasındaki İlişki
- KıyaslaMA ve Okul Başarısı Arasındaki İlişki

**Geçmiş ve Geleceği, BUGÜN
Yaşayan Çocuklarımız**

Ebeveyn olarak bizler -geçmiş deneyimlerimiz, içinde yaşadığımız döneme ait bilgilerimiz ve geleceğe yönelik beklentilerimiz ile- çocuğumuzun eksik veya zayıf olan yönünün nasıl geliştirileceği ve güçlü yönünün nasıl korunacağı konusunda hala yeterli bilgiye, doğru bir anlayışa ve işlevsel becerilere sahip değiliz... Bu bakış açısı ile düşünsenize **“bizlerin oluşturacağı gelecekte var olan çocuklarımız”!**

Öncelikle çocuğumuzun gelişim sürecine şöyle bir göz atalım. Okul yaşına kadar çocuğumuzun kazanması gereken üç temel duyguyu **-güven, bağımsızlık ve girişimcilik-** kazanması için yeteri kadar destek sunduk mu? Eğer çocuğumuzun gelişim sürecinde bu duyguların kazanımlarına yönelik bir eksiklik söz konusu ise çocuğumuzla kendimiz arasında duygu, düşünce ve davranış açısından tutarlılık olmayacaktır. Keşke demeyeceğimiz tüm güzellikler bizim olsun...

Belirttiğimiz üç temel duyguya sahip bir çocuk yetiştirmişsek eğer, işler bizler açısından daha rahat olacaktır. Neden mi? Gelişim süreci doğrultusunda çocuğumuz okula başladığında bu süreçte kazanacağı duygu **“çalışkanlık”**tır. Bizlerin **“ders çalış, ödevlerini yap, öğretmenlerini dinle veya kitap oku”** gibi söylemlerine çocuğumuz maruz kalmayacak, çünkü çocuğumuzun iç sesi kendisine **“yapması gereken ne ise onu yapmasını”** fısıldıyacaktır. Kendisine güvenen, kontrolü eline alan ve girişimciliğe sahip olan çocuğumuz, merak ve öğrenme arzusu ile süreci

kendisi başlatacak, sürdürecektir, yönlendirecek ve sonlandıracaktır. Bizim yapacağımız tek şey “gereksinimlerine odaklanmak ve ortamı düzeltmek” olacaktır.

- Peki, üç temel duyguya sahip olmayan veya sahip olması için destek sun(a)madığımız veya sunduğumuzu sandığımız çocuğumuz için okul süreci nasıl olacak?

Pardon, buraya değinmeden geçmek olmazdı. Evet... Gelişim sürecinde bu üç temel duygunun tam tersi olan ve hiç istemediğimiz **-güven yerine güvensizlik, bağımsızlık yerine şüphe ve girişimcilik yerine suçluluk-** duyguları baş gösterecektir. Bu

duygulara sahip çocuklarımızın neler yaşayabileceğini az-çok kestirebiliriz. Doğrudan olumsuzluklardan bahsetmek istemiyorum. Bundan dolayı da kısaca *-çocuğumuz okulda hiçbir şey yapmayacak, çünkü suçlanmaktan korkacak; hiçbir şey yapmayan çocuğumuz kendisini yetersiz, çaresiz ve değersiz görecektir-* şeklinde belirtebiliriz. Sonuç olarak çocuğumuz kendisini ait hissetmediği bir ortamda fazla kalmayacak ve herhangi bir bağ kurmayacaktır.

Yukarıda verilen iki zıt kutbun farklılıklarının gerekçeleri veya *ilk-en temel nedeni biz ebeveynleriz...* Bilinmeyene olan zaafımızı bir kenara bırakarak bilinçsiz bir müdahale yapmak

yerine bilinçli bir şekilde güvenilir kaynaklardan araştırarak çocuklarımıza ve gelişim dönemi özelliklerine yönelik farkındalık ve beceriler kazanmalıyız.

Nasıl Öğreneceğini, Bilmediğimiz Çocuklarımız...

Hemen hemen bizleri ilgilendiren tüm konularda geçerli olan en önemli faktör veya bir kural... “Bir olgunun nasıl gerçekleştiğini bilmek”. Eğer bu

bilgiye veya deneyime sahipsek o olguya yönelik nasıl tutum takınacağımız ve davranış sergileyeceğimiz hakkında her türlü tedbiri alabileceğiz. Ancak -maalesef- biz genellikle birçok şeyin nasıl gerçekleştiğini veya olması gerektiğini bilmeden ve sorgulamadan adımlarımızı atıyoruz... Bu şekil devam ederse bilin ki “hayatta daha ıskalayacak çok şeyimiz var” olacaktır!

Asıl konumuza dönecek olursak... Çocuklarımızın eğitim-öğretim süreci başladığında -hatta öncesinde bile- hepimizin aklını kurcalayan birçok soru gündeme gelecektir. Bunlardan bazıları;

- Okula başlaması için acaba erken mi? Seneye mi düşünelim?

- Mahalledeki okul mu? İsmi öne çıkan okul mu? Ya da özel okul mu?

- Ablası, abisi, kuzeni ... ile aynı okula mı gitse?
- Bir de şey vardı... Öğretmenimiz bayan mı olsa yoksa bay mı?

Bence, bu sorular bunlarla sınırlı değildir. Kim bilir, aklınıza daha niceleri gelmiştir. Peki bu soruların bir anlamı var mı veya ne zaman anlam kazanır? En fazla kim/hangi ebeveynler bu tür sorularla muhatap olur? Bana kalırsa bu vb. soruları herkes sorabilir, sormakta da herhangi bir sakınca yoktur. Ancak soruların anlamı, zamanı ve verilen yanıtlar önem arz etmektedir. İlk olarak zaman açısından değerlendirdiğimizde okula başlamadan önce sorulması daha faydalı olacaktır. Bu zaman okula başlamadan önceki bir-iki yıl değildir. Yanlış anlaşılmasın... Anne karnından başlayıp okul yaşına gelene kadar hatta sonrasına... doğduğu

andan itibaren bizden biri olan çocuğumuzu gözlemleyerek gelişimini takip etmek, gereksinimlerini bilmek, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olmak; işte bu soruların anlamı açısından önemlidir. Eğer bahsedilen süreçten itibaren çocuğumuza yönelik gözlemlerimizde eksiklik var ise sorduğumuz soruların yanıtlarının yanlış olma ihtimali yüksek olacaktır. Neden mi? Çünkü bizler çocuğumuzu zamanında değil de şimdiki zamanında hala tanımaya çalışıyor olacağız...

Çocuğumuzun dünyaya gelmesi ile yapacağımız sürekli gözlem “çocuğumuzun nasıl öğrendiği”ne yönelik bizlere güvenilir bilgiler sağlayacaktır. Çocuğumuzun öğrenme tarzını bildiğimizde ise vereceği tepkiler, davranışlarının anlamı, sunacağımız imkanlar, sağlayacağımız ortamlar ve aklınıza gelen her şey daha anlamlı olacaktır. Çocuklarımızdan kimisi işiterek, kimisi görerek, kimisi de hareket ederek öğreneceklerdir. Hatta bahsettiğim bu üç öğrenme stili dışında da farklı öğrenme stilleri de söz konusudur. -Bizim için şimdilik bu üç temel öğrenme stili yeterlidir.- Bahsedilen öğrenme stilleri çocuklarımızın yapısında mevcut olup genlerine kodlanmıştır.

Nasıl öğrendiklerini bilmediğimiz çocuklarımız için bu durumun **ne kadar önemli** olduğunu bir örnek ile açıklayalım. “Çocuğumuz okula başladı... Sınıfta KIRK DAKİKA duramıyor, yapılan etkinliklere uzun süreli dikkatini veremiyor ve odaklanamıyor. Evde de benzer senaryolar olsun. Çok kısa sürede etiketimiz hazır... “Çocuğumuz Hiperaktivite, yanı sıra Dikkat Eksikliği yaşıyor.” Yani DİKKAT EKSİKLİĞİ ve HİPERAKTİVİTE... Aslında öyle mi? Çocuğumuzun öğrenme stilini bilmeden onun yetenek denizini kurutarak sudan çıkmış balığa döndürdük. Geriye saralım zamanı... Bebekken kucaktan kucağa dolaşmayı çok seviyordu, ancak o zaman sakinleşiyordu. Çok hızlı konuşuyordu, acelesi varmış gibi hareket ediyordu. Belli başlı aletleri ayırıp tekrar birleştiriyordu, uzun süreli bir şeyle meşgul

olamıyordu. Ayaklarını sallıyor vb. İşte yanıtımız; çocuğumuz yaparak-yaşayarak, kendi hızında öğreniyor. Yani HAREKET EDEREK (KİNESTETİK) öğreniyordu. Elbette sınıfta

uzun süreli duramayacak, dokunacak, hareket edecek, kendisi yapacak, bu sürecin içinde aktif olmak isteyecek; çünkü ancak bu şekilde öğrenebilecek ya da daha etkin öğrenebilecek. İsterseniz bir daha gözden geçirelim; bildiklerimizi...

KıyaslaMA! Çocuğumuza Yaptığımız En Büyük İşkence

Şunda sizlerle hem fikirim... Bende dahil olmak üzere hepimiz çocuklarımızın başarılı olmasını istiyoruz. Çocuğumuzun geleceği için en doğal ve en iyi isteğimiz de bu olmalı zaten. Buraya kadar sorunumuz yok ancak çocuğumuzun başarılı olmasına yönelik sunduğumuz

imkanları ve uyguladığımız yöntemleri/teknikleri/taktikleri tekrar gözden geçirmekte fayda var. Yaşam denilen uzun bir yolculukta ve belirsizliklerle dolu bir gelecekte, çocuklarımızı elbette desteklemeli ve zorluklar karşısında güçlendirmeliyiz.

İnsanoğlunun öğrenmesine yönelik geçmiş yüzyıllarda gerek klinik ortamlarda gerekse doğal ortamlarda; gerek hayvanlar üzerinden gerekse insanlar üzerinden birçok araştırma yürütülmüştür. En temeli olan -hemen hemen bir şekilde duymuş olabileceğimiz ihtimali ile-Pavlov'un Klasik Koşullanma kavramı üzerinden öğrenme olgusu ve akabinde kıyaslaMA kavramı ile ilişkilendireceğim. Pavlov, köpekler üzerinden deneysel bir çalışma yürütür. Amacı köpeklerin doğal bir uyarıcı olan "et"e karşılık sunduğu doğal tepkisini ("salyasını") belirli evreler sonrasında yapay bir uyarıcı olan "zil"e karşılık doğal tepkisini ("salyasını") verip vermeyeceğini saptamaktı. Pavlov amacına ulaştı... Ancak Pavlov öğrenme açısından ele aldığı bu deneyde tepki için ilk şeyin bir "gereksinim" olması olduğunu vurguladıktan sonra öğrenme olgusu için diğer bileşenlerinde "dürtü, güdü, davranış ve öğrenme" şeklinde olması gerekliliğini belirtti. Pavlov, bizim ve çocuklarımızın öğrenme ve koşullanmasıyla ilgili olarak öne sürdüğü "gereksinim, dürtü, güdü, davranış" gibi kavramların bugün bildiklerimizi anlamamız için bir kıvılcım yakmış olup Pavlov'dan bağımsız olarak bizlerin bu kavramları ne zaman, nasıl, hangi sırada kullanacağımıza yönelik yanlış öğrenmelerimiz sonucu da çocuklarımıza bir nevi işkence uygulamamıza neden olmuştur.

Biraz açalım konuyu... Eğer biz çocuğumuzun başarılı olması için "güdüleme" ile başlıyorsak sürece yanlış yapıyoruz. Öncelikle çocuğumuzun gereksinimin ne olduğunu bilmemiz gerekiyor. Duran bir arabayı harekete geçirmek için dördüncü vitesle kaldırmaya çalışmak hem kaldırmamızı zorlaştıracak hem de arabaya zarar verecektir. Sürecin ortasından başlayıp doğrudan sonuca odaklanmak da benzer şekilde çocuklarımıza faydadan çok zarar verecektir.

KıyaslaMA ile ne alakası var tüm bu sürecin diyorsanız eğer işte tam da ben oraya geliyordum. Öğrenme ile ilgili her şeyi biliyorsunuz; her şeyi yerli yerinde zamanında sunuyorsunuz; gerekli tüm çabayı gösteriyor ve her türlü imkanı sağlıyorsunuz ama nedense bir türlü komşumuzun oğlu, kızı, kendi abisi, kardeşi, kuzeni ve daha niceleri ile aynı başarıyı gösteremiyor. Dediğimiz de bu zaten kıyaslaMA... Arabayı birinci viteste hareket ettireceğimizi biliyoruz artık değil mi? Deniyorum birinci vitesle kaldırmayı ancak ters giden bir şeyler var; ya yapmam gerekeni yapmıyor ya yanlış ya da eksik yapıyorum. Öğreneceğim, arabayı hareket ettirmeyi 😊

Biz sanıyoruz ki ilk süreç çocuğumuzun gereksinimiydi ve bu gereksinim için bizden kaynaklı içten bir zorlama ile giderilecekti. Bunun içinde aslında iyi niyetle uyguladığımız ve niyetimizin farkında olduğumuz kıyaslaMA ile çocuğumuzu güdülemek/motive etmek istiyoruz. Farkında olduğumuz niyetimiz ancak farkında olmadığımız kıyaslaMA yöntemi, çocuğumuzu motive etmek yerine olumsuz duyguların yerleşmesine ve bu olumsuz duygular nedeniyle çocuğumuzun bu süreçte kazanması gereken sosyal yaşam becerilerini de kazanmamasına engel teşkil edecektir.

Doğru ya arabayı birinci viteste hareket ettireceğim fakat el freni indirmeden hareket ettiremem ki... Hatta lastiklerin patlak ve önlerinde takozlar olduğu halde hareket ettirmeye çalıştığım da olmuştur... İnşallah arabanın motoruna bir zarar vermemişimdir.

Sonuç olarak çocuğumuzun okulda veya hayatta başarılı olmasını istiyorsak

- Çocuğumuzu çok iyi tanıyalım ve gelişim özelliklerini bilelim,
- Nasıl öğreniyorsa o yönde imkanlar sunalım ve başarabileceği beklenti/ortam oluşturalım,
- Asla kıyaslamayalım, sadece kendi gelişim hızına odaklanalım.

Gökay ATILGAN
Okul Psikolojik Danışmanı

KAYNAKÇA:

Karahan, F. (2017). *Kritik dönemler ve çocuk*. <http://www.buyukaile.org/kritik-donemler-ve-cocuk> adresinden erişim sağlanmıştır.

Koç, M. (2017). *Dünü yarını "bugün" yaşayan çocuklar*. <http://www.buyukaile.org/pedagogik-iskence-kiyaslama> adresinden erişim sağlanmıştır.

_____. *Nasıl öğreneceğini bilmediğimiz çocuklar*. <http://www.buyukaile.org/pedagogik-iskence-kiyaslama> adresinden erişim sağlanmıştır.

_____. *Pedagogik işkence: Kıyaslama*. <http://www.buyukaile.org/pedagogik-iskence-kiyaslama> adresinden erişim sağlanmıştır.

Yeşilyurt, E. (2019). Öğrenme stili modelleri: Teorik temelleri bağlamında kapsayıcı bir derleme çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14 (20), 2169-2226.